DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

3. september 2009 *

I sag C-489/07,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af Amtsgericht Lahr (Tyskland) ved afgørelse af 26. oktober 2007, indgået til Domstolen den 5. november 2007, i sagen:

Pia Messner

mod

Firma Stefan Krüger,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformand P. Jann (refererende dommer), og dommerne M. Ilešič, A. Tizzano, E. Levits og J.-J. Kasel,

* Processprog: tysk.

generaladvokat: V. Trstenjak,
justitssekretær: fuldmægtig K. Sztranc-Sławiczek,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 11. december 2008,

efter at der er afgivet indlæg af:

— den tyske regering ved M. Lumma og J. Kemper, som befuldmægtigede

— den belgiske regering ved L. Van den Broeck, som befuldmægtiget

— den spanske regering ved J. Rodríguez Cárcamo, som befuldmægtiget

— den østrigske regering ved E. Riedl, som befuldmægtiget

— den portugisiske regering ved L. Inez Fernandes og P. Contreiras, som befuldmægtigede

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved V. Kreuschitz, W. Wils og H. Krämer, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 18. februar 2009,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 6 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF af 20. maj 1997 om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med aftaler vedrørende fjernsalg (EFT L 144, s. 19).

2 Denne anmodning er blevet fremsat inden for rammerne af en tvist mellem Pia Messner i sin egenskab af forbruger og Firma Stefan Krüger (herefter »Stefan Krüger«), der beskæftiger sig med fjernsalg via internet, angående tilbagebetaling af 278 EUR efter ophævelse af en aftale vedrørende fjernsalg.

Retsforskrifter

Fællesskabsbestemmelser

3 14. betragtning til direktiv 97/7 lyder:

»Forbrugeren har i praksis ikke mulighed for at se varen eller få kendskab til tjenesteydelsens egenskaber, før aftalen indgås; der bør derfor indføres en fortrydelsesret, når andet ikke er fastsat i dette direktiv; for at denne ret ikke skal forblive rent formel, må forbrugerens eventuelle udgifter i denne forbindelse begrænses til de direkte udgifter i forbindelse med tilbagelevering af varen; fortrydelsesretten berører ikke forbrugerens rettigheder i henhold til national lovgivning, særlig ved modtagelsen af mangelfulde varer og tjenesteydelser eller varer og tjenesteydelser, som ikke svarer til beskrivelsen i tilbuddet; det er medlemsstaterne, der skal fastsætte de øvrige nærmere regler og betingelser for udøvelse af fortrydelsesretten.«

4 Direktivets artikel 6, stk. 1 og 2, bestemmer:

»Fortrydelsesret

1. Ved enhver aftale vedrørende fjernsalg har forbrugeren en frist på mindst syv hverdage til at fortryde aftalen, uden at der kan kræves bod, og uden angivelse af årsag.

De eneste omkostninger, der kan pålægges forbrugeren, når denne gør sin fortrydelsesret gældende, er de direkte udgifter i forbindelse med tilbagelevering af varen.

[…]

2. Hvis forbrugeren gør fortrydelsesretten i medfør af denne artikel gældende, skal leverandøren vederlagsfrit tilbagebetale de beløb, som forbrugeren har indbetalt. De eneste omkostninger, der kan pålægges forbrugeren, når denne gør sin fortrydelsesret gældende, er de direkte udgifter i forbindelse med tilbagelevering af varen. Tilbagebetalingen skal ske snarest muligt og senest inden 30 dage.«

5 I direktivets artikel 14 er følgende fastsat:

»Minimumsbestemmelser

Medlemsstaterne kan inden for det område, der omfattes af dette direktiv, vedtage eller bevare strengere bestemmelser, der er forenelige med traktaten, for at sikre et højere forbrugerbeskyttelsesniveau. […]«

De nationale bestemmelser

6 § 312d i Bürgerliches Gesetzbuch (herefter »BGB«) med overskriften »Fortrydelses- og tilbageleveringsret i forbindelse med aftaler vedrørende fjernsalg« lyder:

»1. Ved aftale vedrørende fjernsalg har forbrugeren i henhold til § 355 en fortrydelsesret. I stedet for fortrydelsesretten kan der i forbindelse med aftaler om levering af varer gives forbrugeren en tilbageleveringsret i henhold til § 356.

2. Som en undtagelse fra § 355, stk. 2, første punktum, begynder den periode, hvor fortrydelsesretten kan udøves, ikke at løbe, før oplysningspligten i henhold til § 312c, stk. 2, er opfyldt, ved levering af varer ikke før den dato, hvor de ankommer hos modtageren, ved gentagen levering af varer af samme slags ikke før den dato, hvor den første delleverance ankommer hos modtageren, og ved tjenesteydelser ikke før den dato, hvor aftalen indgås.«

7 BGB's § 355 med overskriften »Fortrydelsesret ved forbrugeraftaler« bestemmer:

»1. Hvis der ved lov indrømmes en forbruger en fortrydelsesret i medfør af denne bestemmelse, er han ikke længere bundet til sin viljeserklæring angående indgåelse af aftalen, hvis han rettidigt gør brug af sin fortrydelsesret. Fortrydelsestilkendegivelsen behøver ikke angive nogen årsag og skal meddeles sælgeren i skriftlig form eller ved returnering af varen inden for to uger; for at fristen er overholdt, er det tilstrækkeligt, at varen er afsendt rettidigt.

2. Fristen løber fra det tidspunkt, hvor der i skriftlig form er meddelt forbrugeren en klart udformet vejledning om dennes fortrydelsesret, som forklarer hans rettigheder på en tydelig måde svarende til kravene i de kommunikationsmidler, der skal anvendes, og som også indeholder navn og adresse på den, som fortrydelsesretten skal gøres gældende over for, og en henvisning til fristens begyndelse og til reglen i stk. 1, andet punktum. Hvis vejledningen først meddeles efter indgåelsen af aftalen, udgør fristen som en undtagelse fra stk. 1, andet punktum, en måned. Skal aftalen indgås skriftligt, begynder fristen ikke at løbe, før forbrugeren også har modtaget en skriftlig kontrakt, forbrugerens skriftlige bestilling eller en kopi af den skriftlige kontrakt eller bestillingen. Hvis det er omtvistet, hvornår fristen begynder, påhviler bevisbyrden sælgeren.

3. Fortrydelsesretten udløber senest seks måneder efter indgåelsen af aftalen. Ved levering af varer begynder fristen ikke at løbe før datoen for deres ankomst hos forbrugeren. Som en undtagelse fra første punktum udløber fortrydelsesretten ikke, hvis forbrugeren ikke er blevet vejledt retmæssigt om sin fortrydelsesret, ved aftaler om fjernsalg vedrørende finansielle tjenesteydelser desuden ikke, hvis sælgeren ikke har opfyldt sin oplysningspligt i henhold til § 312 c, stk. 2, nr. 1.«

8 § 357 i BGB, med overskriften »Retsvirkninger af fortrydelse og tilbagelevering«, fastsætter:

»1. Reglerne om lovfæstet tilbagetrædelse finder tilsvarende anvendelse på fortrydelsesretten og tilbageleveringsretten, medmindre andet er bestemt. § 286, stk. 3, gælder tilsvarende for tilbagebetalingspligten i henhold til denne bestemmelse; den dér fastsatte frist begynder med forbrugerens fortrydelses- eller tilbageleveringserklæring. Fristen med hensyn til forbrugerens erstatningspligt begynder ved afgivelsen af denne erklæring, med hensyn til sælgerens erstatningspligt ved modtagelsen af erklæringen.

[…]

3. Som en undtagelse fra § 346, stk. 2, første punktum, nr. 3, skal forbrugeren yde erstatning for en værdiforringelse opstået ved forskriftsmæssig ibrugtagning af genstanden, hvis han senest ved indgåelsen af aftalen i skriftlig form er blevet gjort opmærksom på denne retsvirkning og på en mulighed for at undgå den. Dette gælder ikke, hvis værdiforringelsen udelukkende kan henføres til en undersøgelse af genstanden. § 346, stk. 3, første punktum, nr. 3, finder ikke anvendelse, når forbrugeren er blevet vejledt retmæssigt om sin fortrydelsesret eller på anden vis har fået kendskab til denne.

4. Der kan ikke rejses mere vidtgående krav.«

9 BGB's § 346, stk. 1-3, med overskriften »Virkninger af aftalens ophævelse« har følgende ordlyd:

»1. Hvis en af aftaleparterne påberåber sig en bestemmelse i kontrakten eller en lovbestemmelse om ophævelse, og aftalen derefter ophæves, skal de modtagne ydelser og det oppebårne afkast tilbageleveres.

2. I stedet for overførelse eller tilbagelevering skal debitor betale en erstatning i det omfang:

1) overførelse eller tilbagelevering er udelukket som følge af erhvervelsens art

2) køberen har ødelagt, overdraget, ændret eller restruktureret det modtagne gode

3) det modtagne gode er blevet forringet eller gået til grunde, idet der dog ses bort fra almindelig slid og ælde som følge af normal brug.

Hvis der som led i aftalen indgår en modydelse, skal der tages hensyn hertil ved beregningen af erstatningen. Hvis der skal udbetales en erstatning for den fordel, der følger af et lån, kan det godtgøres, at værdien af fordelen var mindre end erstatningen.

3. Forpligtelsen til at betale erstatning er udelukket:

1) hvis den mangel, der begrunder ophævelsen, først er opstået under ændringen eller restruktureringen af godet

2) i det omfang kreditor er ansvarlig for, at godet er blevet forringet eller gået til grunde, eller såfremt skaden også ville være indtruffet hos ham

3) såfremt — i tilfælde af lovbestemt ophævelse — godet er forringet eller gået til grunde hos den pågældende, selv om vedkommende har udvist samme omhu, som han eller hun normalt gør i relation til sine egne ting.

Den resterende berigelse skal tilbagebetales.«

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

10 Pia Messner købte via internettet den 2. december 2005 en brugt bærbar computer af Stefan Krüger til 278 EUR.

11 Stefan Krüger havde på købstidspunktet lagt sine almindelige forretningsbetingelser ud på internettet, hvori det bl.a. var anført, at køber har pligt til at betale erstatning for værdiforringelse som følge af den forringelse, der er indtrådt som følge af forskriftsmæssig brug af varen.

12 I august 2006 opstod der en fejl ved computerens skærm. Pia Messner informerede Stefan Krüger om denne fejl den 4. august 2006. Sidstnævnte afviste at afhjælpe fejlen uden beregning.

13 Den 7. november 2006 tilkendegav Pia Messner, at hun trådte tilbage fra aftalen og tilbød at sende den bærbare computer tilbage til Stefan Krüger mod samtidig tilbagebetaling af købesummen. Denne tilbagetræden fra aftalen fandt sted inden for den i BGB fastsatte frist, da Pia Messner ikke havde modtaget de oplysninger efter loven, der fik fristen for fortrydelsesretten til at løbe.

14 Pia Messner anlagde sag mod Stefan Krüger ved Amtsgericht Lahr med påstand om, at sagsøgte tilpligtedes at betale de 278 EUR.

15 Stefan Krüger bestred kravet, idet han gjorde gældende, at Pia Messner under alle omstændigheder skylder ham en erstatning for den værdiforringelse, der svarer til næsten otte måneders uindskrænket brug af den bærbare computer. Den gennemsnitlige markedspris for leje af en computer af den omhandlede type udgør ifølge Stefan

Krüger 118,80 EUR for tre måneder, hvorfor erstatningen for brugen af computeren i det omhandlede tidsrum kan opgøres til 316,80 EUR.

16 Under disse omstændigheder traf Amtsgericht Lahr afgørelse om at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal bestemmelserne i artikel 6, stk. 2, sammenholdt med artikel 6, stk. 1, andet punktum, i […] direktiv 97/7 fortolkes således, at de er til hinder for en national lovgivning, hvorefter sælgeren kan forlange, at forbrugeren betaler erstatning for den værdiforringelse, der er opstået ved dennes brug af den leverede forbrugsvare i tilfælde, hvor forbrugeren rettidigt gør brug af sin fortrydelsesret?«

Om det præjudicielle spørgsmål

17 Med det præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 6, stk. 1, andet punktum, og artikel 6, stk. 2, i direktiv 97/7 skal fortolkes således, at bestemmelsen er til hinder for en national lovgivning, hvorefter sælgeren kan forlange, at forbrugeren betaler erstatning for værdiforringelsen ved brug af et gode, der er erhvervet i henhold til en aftale om fjernsalg, i et tilfælde hvor sidstnævnte rettidigt har udøvet sin fortrydelsesret.

18 I henhold til artikel 6, stk. 1, andet punktum, og artikel 6, stk. 2, i direktiv 97/7 er de eneste omkostninger, der kan pålægges forbrugeren, når denne gør sin fortrydelsesret gældende, de direkte udgifter i forbindelse med tilbagelevering af varen.

19 Herved bemærkes, at det fremgår af 14. betragtning til direktiv 97/7, at dette forbud mod at pålægge forbrugeren andre udgifter end dem, der direkte er forbundet med tilbagelevering af varen, har til formål at sikre, at den fortrydelsesret, der sikres ved direktivet, »ikke skal forblive rent formel«. Forbrugeren kunne således afholde sig fra at udøve denne ret, hvis den udløste negative økonomiske konsekvenser.

20 Det fremgår desuden af samme betragtning, at formålet med fortrydelsesretten er at beskytte forbrugeren i den særlige fjernsalgssituation, hvor vedkommende »i praksis ikke [har] mulighed for at se varen eller få kendskab til tjenesteydelsens egenskaber, før aftalen indgås«. Fortrydelsesretten er således tiltænkt at skulle kompensere for den ulempe, der for forbrugeren følger af en fjernsalgsaftale, idet den pågældende indrømmes en passende betænkningstid til at undersøge og afprøve det erhvervede gode.

21 Det er i lyset af disse formål, at forbuddet i artikel 6, stk. 1, andet punktum, og stk. 2, i direktiv 97/7 skal fortolkes.

22 I denne forbindelse må det konstateres, at indførelsen af et generelt krav om betaling af erstatning for værdiforringelse for brug af et gode, der er erhvervet i henhold til en aftale om fjernsalg, er uforenelig med disse formål.

23 Således som generaladvokaten har anført i punkt 74 i forslaget til afgørelse, ville forbrugeren nemlig i tilfælde af, at han skulle betale en sådan erstatning for værdiforringelse af den årsag alene, at han har haft mulighed for at bruge det gode, der er erhvervet i henhold til en aftale om fjernsalg, i det tidsrum, hvor det var i hans besiddelse, kun kunne udøve sin fortrydelsesret mod betaling af denne erstatning. En sådan konsekvens ville være i klar modstrid med ordlyden af og formålet med artikel 6, stk. 1, andet punktum, og artikel 6, stk. 2, i direktiv 97/7 og ville navnlig fratage forbrugeren muligheden for frit og uden pres at udnytte den betænkningstid, han er indrømmet ved direktivet.

24 Fortrydelsesretten ville endvidere fungere dårligere og mindre effektivt, hvis forbrugeren blev pålagt at betale erstatning for værdiforringelsen alene som følge af det forhold, at han har undersøgt og afprøvet det gode, der er erhvervet i henhold til en aftale om fjernsalg. For så vidt som fortrydelsesretten netop har til formål at give forbrugeren denne mulighed, kan den omstændighed, at han har udnyttet muligheden, ikke have som konsekvens, at forbrugeren kun kan udøve denne ret mod betaling af en erstatning.

25 Selv om direktiv 97/7 tilsigter at beskytte forbrugeren i den særlige fjernsalgsaftale-situation, har det derimod ikke til formål at tildele denne rettigheder, der går ud over det, der er nødvendigt for, at han effektivt kan udøve sin fortrydelsesret.

26 Formålet med direktiv 97/7 og navnlig forbuddet i artikel 6, stk. 1, andet punktum, og artikel 6, stk. 2, er følgelig i princippet ikke til hinder for, at en medlemsstats lovgivning pålægger forbrugeren at betale en rimelig erstatning for værdiforringelsen, såfremt den pågældende har gjort brug af det gode, der er erhvervet i henhold til en aftale om fjernsalg, på en måde, der er uforenelig med de civilretlige principper, såsom princippet om god tro eller forbuddet mod uberettiget vinding.

27 Herved bemærkes, at det fremgår af den sidste sætning i 14. betragtning til direktiv 97/7, at det tilkommer medlemsstaterne at fastsætte de øvrige nærmere regler og betingelser for udøvelse af fortrydelsesretten. Denne beføjelse skal ikke desto mindre udøves under overholdelse af direktivets formål, og den må navnlig ikke svække fortrydelsesrettens virkning og effektivitet. Dette ville eksempelvis være tilfældet, såfremt størrelsen af en erstatning for en værdiforringelse som den, der er nævnt i den foregående præmis, ikke stod i et rimeligt forhold til det pågældende godes købspris, eller såfremt den nationale lovgivning pålagde forbrugeren bevisbyrden for, at han ikke har gjort brug af godet inden fortrydelsesretten udløb på en måde, der går ud over det, der er nødvendigt for, at han effektivt kan gøre brug af sin fortrydelsesret.

28 Det er set i lyset af disse principper, at det tilkommer den nationale ret at træffe afgørelse i den konkrete sag, der verserer for den, idet der tages hensyn til alle sagens særlige omstændigheder, navnlig arten af den omhandlede vare og længden af den periode, efter hvis udløb forbrugeren — som følge af sælgerens tilsidesættelse af sin vejledningspligt — har udnyttet sin fortrydelsesret.

29 Henset til samtlige ovenstående bemærkninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 6, stk. 1, andet punktum, og artikel 6, stk. 2, i direktiv 97/7 skal fortolkes således, at bestemmelsen er til hinder for en national lovgivning, hvorefter sælgeren kan forlange, at forbrugeren betaler erstatning for værdiforringelsen ved brug af et gode, der er erhvervet i henhold til en aftale om fjernsalg, i et tilfælde hvor sidstnævnte rettidigt har udøvet sin fortrydelsesret. Bestemmelsen er imidlertid ikke til hinder for, at forbrugeren pålægges at betale erstatning for værdiforringelse ved brug af godet i tilfælde af, at den pågældende har gjort brug af godet på en måde, der er uforenelig med civilretlige principper, såsom princippet om god tro eller forbuddet mod uberettiget vinding, på den betingelse, at direktivets formål og navnlig virkningen og effektiviteten af fortrydelsesretten ikke bringes i fare, hvilket det påhviler den nationale ret at afgøre.

Sagens omkostninger

30 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

Artikel 6, stk. 1, andet punktum, og artikel 6, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF af 20. maj 1997 om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med aftaler vedrørende fjernsalg skal fortolkes således, at bestemmelsen er til hinder for en national lovgivning, hvorefter sælgeren kan forlange, at forbrugeren betaler erstatning for værdiforringelsen ved brug af et gode, der er erhvervet i henhold til en aftale om fjernsalg, i et tilfælde hvor sidstnævnte rettidigt har udøvet sin fortrydelsesret.

Bestemmelsen er imidlertid ikke til hinder for, at forbrugeren pålægges at betale erstatning for værdiforringelse ved brug af godet i tilfælde af, at den pågældende har gjort brug af godet på en måde, der er uforenelig med civilretlige principper, såsom princippet om god tro eller forbuddet mod uberettiget vinding, på den betingelse, at direktivets formål og navnlig virkningen og effektiviteten af fortrydelsesretten ikke bringes i fare, hvilket det påhviler den nationale ret at afgøre.

Underskrifter